

Велимир Петров

Хайде, път на младите!

По строги лекарски изчисления, точни аритметики и изпитаната бабешка десетопръстна система, щерка ни трябваше да се пръкне ведно с Новата – хиляда деветстотин шестдесет и пета!

– Щом трябваше да се пръкне, сигурно се е пръкнала! Природна работа! – ще кажете.

Природна работа, но не съвсем. Преди това трябваше да се изпълнят редица условия; засекаат разни параметри; трансценденти и прочие изкупления; за да прещрака Съдбата някое и друго скърцащо и заяждащо реле.

Трябваше, същата тази Съдба, да хване за ушите две глупави влюбени глави и да ги начука ху-у-баво една о друга; както бяха седнали на едно дървено стълбище, пред Таванската стая; през сълзи да се чудят. Защо – вече години се правеха на равнодушни, че не се познават; запознаваха ги; и пак не се познаваха... Хеле, от стълбището влязоха където трябва; и за добро ли, за лошо ли – вече тридесет и шест години (към днешна дата – четиридесет и две!) не са излизали оттам...

– Добре, де – все пак Люба роди ли се?

Роди се, разбира се! Щом строгите лекарски изчисления, точните аритметики и изпитаната бабешка десетопръстна система кажат нещо, няма начин... Четири килограма и двеста грама; петдесет и един сантиметра! На трети януари, хиляда деветстотин шейсет и пета.

Но преди това трябваше да се изпратят картините за ОХИ'65 в София, а паветата бяха стъклени; баба Люба да си счупи ребра и крак, натърти цялата и да гледа един от първите телевизори в Русе; Дечко Узунув, като русенски народен представител да открие ТЕЦ Русе – а това са: Сега шейсет, подире четиристотин мегавата! Нъл' тый!; на всичкото отгоре – Неделя беше в Сряда!

Като непоправими смешковци, с Миленка решихме да се бракуваме на Първи април – Ден на лъжата, шегата, майтапа... То бива-бива майтап – цели трийсет и шест години (четиридесет и две!), както вече казахме.

По него време действаше една от многото хитри дивотии на социализма: всеки окръг имаше различен ден от седмицата за неделя – стопанска изгода и прочие... Русенската Неделя беше в Сряда. Никой, нищо и никъде не работеше и граждански бракове не се сключваха.

Колегата ми Петър Попов – приятел и съветник в Изкуството и съпругата му Таня – балерина, бяха в течение на проблемите ни, свеждащи се до това, че ни се беше страшно прижило.

– Като видиш, че някой се дави, – рече мъдро Попето – ако искаш

да му помогнеш, а той се дърпа, натисни му главата по-дълбоко, да се удави по-бързо, да не се мъчи! Ще отидем с Москвича до Велико Търново; много глави са падали там, на хакере, две в повече – няма да се усети. Ще отидем... ако намерите пари за бензин... а и маслото – крайно време е да се сменя... както и филтъра... Това е положението!

Тогава (А кога ли не!) голямо безпаричие гонеше гилдията на художниците. Какво не прави Любовта! Спечелих някакси нужните осемдесет лева, лъснах и колата.

Тъй като връзката ни беше с предистория, последвана от пауза, познатата на приятелите ни; нямаше да ни повярват, че на Първи април сме се събрали отново; решихме да не обаждаме до Пети – когато, по традиция събирах колегите и приятелите на рожден ден с пълнено агне.

Първи април започна с малките си лоши шегички. Дискретно чаках булката пред Театъра – по централно място в града нямаше. Чаках, чаках... какво ли не ми мина през мисълта... Хеле, появи се откъм Борисова; отдалече личеше, че е бясна. Майка й, която винаги е държала изкъсо и трите си деца – не ги е глезила; я накарала, тъкмо тогава (!), да се качи на къорцавото им таванче; да очисти паяжините, омете и умие пода с парцал; да подреди вехториите. Миленка стискала зъби, търкала в деня на сватбата си; топлело я само едно: Ще видиш, ти, друго чистене! Това е последно!; Защо си с бяло костюмче? Нали отиваш в гората, на Текето! – заяла я пак майка й. Миленка смънкала нещо, в смисъл, че ще танцуват в ресторанта...

Попето, Таня и Москвичът, вече изнервени, решили че сме размислили.

Тръгнахме! А беше пролет! На задната седалка, вкопчали се за ръце, заемахме място на половин човек. Миленка, тънка и дългокрака манекенка на Арда; каквото и сложиш – все и стои. От любовната треска и безсънието на последните месеци, бях като скелет; няхах и шейсет килограма, при метър и осемдесет и три... Скелет – в тъмен костюм.

Таня се увличаше по фотография – имаше лаборатория в банята си и документира всички фази.

Попето спря пред зюмбюлесто дворче. На сащисаната леля довери за къде сме се разбързали, а и каква булка може да е – без букет. Част от градинката се премести на коленете на булката.

Малко преди Велико Търново, пак спря:

– Айде, Пичо, изпикай се за последен път като ерген! След това, все ще се сецваш, като си помислиш, че си женен!

След задължителното лутане, открихме пращната стаичка, с висок

тезгях и табели под стъкла: Умрели; Женени; Разведени; Родени!

Пършив чиновник ни попълни документите с лявата си ръка – дясната беше отрязана до над китката, като чуканче. Дълго подсмърча, чудеше се къде какво да впише. Имам за спомен свидетелство за граждански брак, в което черно на бяло пише, че съм роден в деня на бракосъчетанието си! Точно обратното на Бранислав Нушич; чиято Автобиография свършва в деня на сватбата му!

Вкара ни в една стаичка; опита несполучливо да ни пусне плоча с „Ропотамо ни посреща“ – мелодия, по-подходяща за развод; пое шампанското и бонбоните – забрави да ги отвори и почерпи от наше име и... щедро разреши да го стиснем за чуканчето.

Бяхме вече Законни!

Таня е запечатала миговете на настъпвания с пантофка и трендафор; целувки; мирният договор; както и ехидната усмивка на Попето: Предупредих Ви! Не вземате от дума! Хак Ви е!

Почерпихме фотографа, шофьора, свидетелите и кръстниците, както и нас двамцата – или общо четирима – в ресторанта; изчерпахме финансовия лимит и си се прибрахме, през Преображенския манастир, където си пожелахме Нещо!

Първата и втората нощи, както бяхме решили, до разсъмване връщах съпругата си в бащиния ѝ дом, но на третата се разбунтувах. Пред перспективата на студените мъгляви улици и съблазънта на топлото, вече – брачно ложе; ударих с юмрук по възглавницата, като истински глава на семейството и разпоредих: никакво ходене, женена жена, ще ми се прибира при родителите си! Край! – и заспахме щастливи; почти толкова щастливи, колкото и сега, след толкова години!

Представянето на Новата снаха (след тази на брат ми), мина през всички фази на мелодрамата, но на забързани обороти. Сам, като предвестник, нахлух, събудих и съобщих на Мама и Татко, че ще имат рядкото щастие, да приветстват едно изключително бижу и да бъдат така любезни... Следваше проплакването в речитатив, майчино: Недей, мама, млад си още; видя брат си; как се опари; не си ли взе поука от него... Последвано от бащиното пресъхнало гърло:

Той сега разсъждава с долната глава! Изчакай, сине, да чуеш какво мисли и другата...

Приятно ми беше да слушам; съвсем по сценария ми; но ги пожалих и съкратих две-три сцени.

Показах паспорта си: мандалото е шракнало!

Вайканията и охканията секнаха. Бяха излишни. Появи се Миленка;

свенливо свела ресници; поднесе на Свекърва си букетче теменужки и синец от Преображенския манастир и им целуна ръка.

До тука – всички по нощници, като в античен театър... Липсваше само Хорът.

(В полето на оригинала, редакторският молив на Е.М., сухо е отбелязал: „В античния театър не са ходели по нощници!“ Авторът има неоспорими доказателства, че в античния свят са спели с официалните си хитони, близки по дизайн, с модната тенденция „Нощница 1964“. Също – сме засичали съвременни люде, спящи с костюми, фракове, мундири и други.)

Баща ми засия, облече се светкавично, грабна Снахата, вече издокарана и надлежно нацелувана; и я поведе към Халите, за агне. Де кого срещнеше – се хвалеше с новата придобивка – от малкия син!

По същото време, в другия лагер – паника! Леглото на щерката – неразбутано! Такова нещо не било се случвало. Братята Николай и Любен се правели, че нищо не знаят.

Николай ме срещна предната сутрин, със студентската чантичка подмишница, както винаги – закъснял, а и не му се ходеше твърде. Аз пък изгарях от нетърпение да му кажа, но по художествен начин.

И тъй – и тъй, си закъснял, казвам, ела да почерпя кафенце с по едно коняче. Каю се изкуши и заряза науките за някой и друг час.

Седнали, посърбвахме, разговорът мързеливо се прескундяше по познати клюки. Небрежно си играех с паспорта си; белким го поиска и така да стане дума. По него време имахме едни паспорти – леле-мале: на снимките бяхме като наемни убийци. Модно беше, да си ги разглеждаме взаимно; нямаше начин да не се хилкотим. Правилно съм го изчислил: шурейт ми (вече), се пресегна, взе паспорта ми, заразглежда го – готов да се хилне; неразбиращо замръзна; прелисти пак; погледна ме; проумя и... се разцелувахме. А аз – вика – магарето му с магаре, само преди дни, разубеждавам сестра си, разбрал, че пак сте я подкарали: нищо няма да излезе й казвам...

С двамата братя на жена ми, се знаехме години преди да разбере, че им е сестра. Учихме в едно и също училище – Техническото, а и ергенувахме заедно. Засичали сме се като конкуренция. Вече имах аспирации към нея, когато ги видях заедно, интимно да си говорят и първата ми мисъл беше: пак ли, бе...

Както и да е; Попето казал тук-таме; този път колегите ме изненадаха – уж не знаят, а дойдоха с подарък; правихме няколко пъти малки сватби; наложи се да припечелвам – сватба; пак някой лев – пак...

Добре, че тогава агнетата бяха по-евтини.

Спахме в таванската ми стаичка; на голям дюшек на земята. Жилищна криза, за която спомогна и снаха ми, винаги крива и наопаки: удари ключа на половината къща и обяви военно положение. Брат ми, слабоволев, измънка: нали я знаете – нервно болна е... Баща ми се тросна, като е нервно болна, що не сбърка – да се хвърли в Дунава; майка ми проплака: горкия Сашо, тя ще го погуби. И така си остана, но това е друг филм!

Донесохме с каруца чеиза: красив, светъл двукрилен гардероб и шкаф-витрина, купени със заплатите на Миленка. Обявиха ме за зет на Бор, където тя работи (като художник) до напреднала бременност; после не се върна, но винаги са ми помагали с чам за рамките на картините ми, а беше дефицитен.

Любов, любов – но гладен не се стои! Казват – птиченцето на къмета кацало на рамото на влюбените. Отвори се една кампанийна работа – предстоеше откриването на ТЕЦ – Русе, на държавно ниво, със съответните за тогава разни нагледни агитации. Трябваша шареници за ентузиазъм: лозунги, плакати, байраци. ТЕЦ голям, работа много! Пазарихме го с колегата – Пешо Фурната, верен семеен приятел. Проектирахме, съгласувахме – по разни инстанции; който не се е занимавал с такава дейност, не знае каква отрова е... Готвех се и за важната за мене тогава ОХИ'65 в София. Нямахме още коли – пари за таксита; камари бои; кофе с боза и винервайс; месеци наред украсявахме. Дето се вика: гостите по откриването влизаха вече от главния вход, ние се измъквахме от задния, недоспали и каталясали... Спечелихме; няма да забравя никога сумата; седемстотин седемдесет и седем лева. Като мина през счетоводството, си разделихме по двеста и шестдесет. Ще изкараме зимата, а напролет – нов късмет! Но, не би!

Зимата започна с големи студове и без сняг. После поотпусна, вляха дъждове и пак сви студ. Всичко беше като глечжосано от дебел пласт лед. Майка ми Люба, тогава шейсет и две годишна, отворила сутринта вратата, емоционално ахнала и – използвала десетината бетонни стъпала вместо пързалка. Счупени ребра, натъртен гръбнак и глава; и лошо строшен крак. Цялата в гипс, плачеше повече от яд, че внучето вече идва, а тя вместо да помага...

Не зная какво ми щукна, на гол тумбак – чифте пищови – донадихме и с парите от ТЕЦа купихме един от първите в Русе телевизори, сложих го в мамината стая, едновременно и хол, кухня и приемна, със заръката: Гледай, както си гипсирана, телевизия и бебе! (Сигурен съм, че

като прочете горното, жена ми, в качеството си на консултант по текста, ще възрази, че Тя горе си е гледала бебето, а Ние – другите, плюс любопитни, неவிждали телевизор, сме се забавлявали с румънска телевизия. Идеалната цел беше: Мама да гледа телевизор и бебе; а ние да хай-мануваме, както и сме го правили.

Сухата и ледена Нова година'65 изкарахме пред телевизора. Миленка се държеше юнашки. На трети – първия работен ден, събираха картините за София ОХИ'65. Започнаха и болките. От родилното отказаха лийка, не можела да се движи по леда.

Миленка с огромния корем, куфарчето с пелените и по-малката картина, аз с двете големи; да ме убие сега – не мога да Ви кажа, как сме стигнали до Групата на художниците, на гърба на Театъра. Паветата и плочниците изглеждаха като през лупи; невероятни и страшни. На ъглите на Съдебната палата и сладкарница Тетевен имаше вихрушки и издуваха картините като платноходки, завъртаха ни... Колегите не се сетиха за къде сме тръгнали с куфарчето, не бивало в такова време да ходим на баня. Имахме още три-четири километра!

Следобед, на трети януари, се появи на бял свят Люба – русо, красиво и ревливо бебе. Мама плака от щастие и с половин уста мрънкаше: Защо на моето име, майка, сега има толкова нови, красиви имена... Поляхме скромно събитието. На сутринта, заедно с почерпката за персонала и букет за Мамата, занесох писмо, което се пази още, с мацната съмителна охрова боя, уж мостра, от гашетата на щастливия баща.

Като си прибирах стоката, научих, че с такова едро бебе, не се е разминало без кърпеж. И вместо да се почувства виновна, поне да се засрами и млъкне, дъщеря ни отвори едни уста, да реве... и други такива... та до днес...

Нещата тръгнаха на добре. Приеха ми картините за ОХИ'65; заваля сняг, натрупа; пекна зимно слънце. Уредихме колективно пътуване (поветинко), за откриването на изложбата. Беше на Гурко 1, а СБХ – в един апартамент на Московска 37.

От Катедралата, пъргината през снега за СБХ ми се съедини с тази на бай Дечко (Узунов):

– Ей, Русе, за много години! Къде се губиш? Идвам аз; откривам ТЕЦа – сега шейсет мегавата, подире, четиристотин, (поглежда ме хитро над очилата), нъл' тъй, питам за тебе, няма те...

Да, да, питал! Как не! Бай Дечко да пита за мене! Не ми е запомнил името, а питал! След Изложбата на извънстоличните художници, София 1961, ме похвали, но ми викаше Генералич, според известния сръбски

художник, наивист – нещо съм му приличал. Аз от наивизма гледам да избягам! Ясно, не иде вече да ми вика Генералич, сменил го е с – Русе!

– Питам, там... къде е, този и този... ами той, казват, прави украсата за откриването, чакал дете. Завчера, на журито, като минаха твоите работи, питам Светлина (Русев) – какво стана, родиха ли. Дъщеря си имал! Да ти е жива! Не я прави художник – да не тегли!...

Ушите ми пищяха. Питал е! Пред СБХато ме тупна и бутна напред към входа:

– Хайде, Върви! Път на Младите Художници!

КРАЙ

© Велимир Петров

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11607>]